

Sygn. akt II AKo 135/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Marcinkowski
Sędziowie:	SSA Paweł Anczykowski SSO Marek Stempniak (del. spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Anita Kus

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Barbary Jasińskiej

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2013 roku sprawy

R. H.

z wniosku pełnomocnika wnioskodawcy

w przedmiocie wznowienia postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26 lipca 2010 roku (sygn. akt III Ko 795/08)

I. na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. wznowia na korzyść wnioskodawcy R. H. postępowanie sądowe zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26 lipca 2010 roku (sygn. akt III Ko 795/08),

II. na podstawie art. 547 § 2 k.p.k. uchyla wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26 lipca 2010 roku (sygn. akt III Ko 795/08) i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca R. H., we wniosku z dnia 12 listopada 2008 roku, domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa na jego rzecz odszkodowania oraz zadośćuczynienia za szkodę i krzywdę wynikłą z jego internowania w okresie stanu wojennego, tj. od dnia 13 grudnia 1981 roku do dnia 4 grudnia 1982 roku.

Po rozpoznaniu przedmiotowego wniosku Sąd Okręgowy w Krakowie, prawomocnym wyrokiem z dnia 26 lipca 2010 roku (sygn. akt III Ko 798/08), zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy, tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia, kwotę 25.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia prawomocności wyroku. Za podstawę prawną tego rozstrzygnięcia przyjął art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. nr 34 poz. 149 z późn. zm.).

W dniu 12 września 2013 roku pełnomocnik wnioskodawcy złożyła wniosek o wznowienie postępowania sądowego zakończonych wskazanym wyżej wyrokiem, uchylenie w całości tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie.

Na uzasadnienie wywiodła, że wydając przedmiotowy wyrok Sąd Okręgowy w Krakowie oparł się na obowiązujących w dacie orzekania uregulowaniach art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. nr 34 poz. 149 z późn. zm.). Autorka wniosku podkreśliła, że przepisy wspomnianej ustawy zezwalały osobom represjonowanym na dochodzenie odszkodowania i zadośćuczynienia jedynie do kwoty 25.000 zł. Pełnomocnik wskazała, że postępowanie karne w tej sprawie powinno być wznowione na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. ze względu na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 roku (sygn. P 21/09), który uchylił obowiązywanie przepisu w/w ustawy, limitującego wysokość dochodzonego roszczenia do kwoty przyznanej wnioskodawcy wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie. Jednocześnie pełnomocnik określiła rozmiar dochodzonego obecnie roszczenia z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na kwotę 500.000 złotych.

W odpowiedzi na ten wniosek prokurator, w oparciu o art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 1 kpk, wniósł o uwzględnienie wniosku o wznowienie postępowania. Na uzasadnienie wywiódł, że wyrok objęty wnioskiem o wznowienie nie został zaskarżony, co uniemożliwia prześledzenie motywów wskazanego orzeczenia. Jednak względy sprawiedliwości wymagają ponownego ustalenia rozmiarów należnego wnioskodawcy zadośćuczynienia i odszkodowania. Nie jest bowiem jasne, czy zasądzona nim kwota była zgodna z oceną dokonanej przez Sąd Okręgowy krzywdy, czy też była wynikiem ograniczeń kwotowych, które przewidywała ustawa.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o wznowienie postępowania jest zasadny.

Zgodnie z treścią art. 190 ust. 4 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonym w przepisach właściwych dla danego postępowania. Konkretyzacja cytowanego przepisu w postępowaniu karnym ma miejsce w art. 540 § 2 k.p.k., który stanowi, że postępowanie wznawia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Autorka wniosku słusznie zauważyła, że Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z dnia 1 marca 2011 roku (sygn. akt P 21/09), opublikowanym w Dz. U. z 2011 roku, Nr 53, poz. 277, stwierdził, że art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (zwanej dalej ustawą lutową), jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 i art. 2 oraz art. 41 ust. 5 w związku z art. 77 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, natomiast art. 8 ust. 1d powołanej ustawy jest niezgodny z art. 41 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Przedmiotowy wyrok wszedł w życie w dniu 10 marca 2011 roku i z tą chwilą uznane w nim za niekonstytucyjne przepisy art. 8 ust. 1a i art. 8 ust. 1d ustawy lutowej utraciły swą moc obowiązującą .

Warto przypomnieć, że przepis art. 8 ust 1a, dodany ustawą z dnia 19 września 2007 roku o zmianie ustawy lutowej stanowił, że odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z orzeczeń albo decyzji, o których mowa w ust. 1, nie mogą łącznie przekroczyć kwoty 25.000 zł (powyższe ograniczenie nie miało zastosowania w wypadku, gdy osoba ubiegająca się o odszkodowanie lub zadośćuczynienie była represjonowana z powodu działalności mającej miejsce przed dniem 31 grudnia 1956 roku oraz w sytuacji, gdy w wyniku wykonania orzeczeń albo decyzji, o których mowa w ust. 1, osoba poszkodowana poniosła śmierć), natomiast art. 8 ust. 1d, dodany

tą samą ustawą, stanowią, że osobie, o której mowa w ust. 1, przyznane może być odszkodowanie i zadośćuczynienie wyłącznie w oparciu o jeden tytuł spośród wymienionych w ust. 1.

Jest zatem rzeczą oczywistą, że stwierdzona przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjność cytowanych wyżej przepisów może stanowić podstawę do wznowienia postępowania na korzyść strony tylko w tych sprawach, w których zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy lutowej nastąpiło z uwzględnieniem jednego lub obydwu opisanych wyżej ograniczeń.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca, ubiegając się o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu jego internowania w stanie wojennym określił ich wysokości na kwotę 25.000 złotych. Nie określił jednak, ani we wniosku, ani w toku przesłuchania przed Sądem, czy kwota ta wyczerpuje całość jego roszczeń, czy też ich wysokość została ograniczona do maksymalnego pułapu, jaki wówczas wprowadzał art. 8 ust.1a ustawy lutowej.

Warto przy tym zauważyć, że wydany w tej sprawie wyrok, którym Sąd Okręgowy zasądził na rzecz wnioskodawcy łączną kwotę 25.000 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia nie zawiera uzasadnienia. W tych warunkach nie jest wyjaśnione, czy zasądzona kwota odpowiadała rzeczywistej wysokości poniesionej przez wnioskodawcę szkody oraz była zgodna z dokonaną przez Sąd Okręgowy oceną doznanej przez wnioskodawcę krzywdy, czy też była wynikiem uwzględnienia ograniczeń wynikających z ustawy lutowej, o których była już wyżej mowa.

Z jednej strony, za przyjęciem, iż zasądzona kwota stanowiła pełną rekompensatę szkody i krzywdy mógłby przemawiać fakt, iż w orzeczeniu tym, w jego podstawie prawnej, nie powołano art. 8 ust. 1a, który to przepis uznany został za niekonstytucyjny. Z drugiej zaś strony, już sama wysokość przyznanego wnioskodawcy łącznego odszkodowania i zadośćuczynienia w kwocie 25.000 zł sugeruje, że wyrok ten został wydany z uwzględnieniem wyżej wskazanych ograniczeń wynikających ze znowelizowanej ustawy lutowej. Za powyższym mógłby przemawiać również fakt, że wnioskodawca nie odwołał się od tego orzeczenia, co mogło być chociażby wynikiem podzielenia przez niego argumentacji przedstawionej w ustnych motywach wyroku, wskazującej na brak możliwości prawnych zasądzenia na jego rzecz odszkodowania i zadośćuczynienia w wyższej wysokości.

Jednak złożony w sprawie wniosek o wznowienie postępowania, zawierając ocenę rozmiarów doznanej przez wnioskodawcę krzywdy, wskazuje, iż od początku intencją wnioskodawcy było uzyskanie tytułem zadośćuczynienia znacznie wyższej kwoty od tej, która została zasądzona na jego rzecz w prawomocnym wyroku. We wniosku podkreśla się wszak, że wnioskodawca był internowany przez okres niespełna roku przebywając w kilku zakładach karnych. To z kolei powoduje, iż orzeczenie zapadłe w sprawie mogło podlegać ograniczeniom wynikającym z cytowanego wyżej przepisu.

W tym stanie rzeczy, skoro wykazano, że prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26 lipca 2010 roku (sygn. akt III Ko 795/08) wydany został z uwzględnieniem przepisu art. 8 ust. 1a ograniczającego prawo do dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia do kwoty 25.000 zł, a który to przepis został następnie uznany za niekonstytucyjny i na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego utracił swą moc obowiązującą, należało postępowanie sądowe zakończone tym wyrokiem wznowić, uchylić przedmiotowy wyrok, a sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.